

ACİL DURUM SERVİSLERİNİN VE ACİL DURUM EKİPLERİNİN MÜDAHALE FAALİYETLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Abdurrahman İNCE
Kimya Müh. İSG MSc.
A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı
İBİTEM Eski Amiri

ACİL DURUM SERVİSLERİ

- Acil durum servisleri; **itfaiye, polis ve ambulans** servisleridir.
- Acil durum; **acil müdahale** gerektiren olaydır.
- Acil çağrı telefonu; ABD'de 911, Avrupa Birliğinde 112 numaralı hattır.
- Ülkemizde de bugün itibariyle 51 ilimizde acil durumla ilgili çağrılar **112** numara ile Acil Çağrı Merkezi müdürlüklerine yapılmakta, Acil durumlar bu merkezlerden yönetilmektedir.

Acil Durum Servislerinin Bir Müdahale Faaliyeti

Acil Durum Servislerinin Başka Bir Müdahale Faaliyeti

ACİL DURUM EKİPLERİ

- Acil durum ekipleri; İşyerlerinde kurulan, olaya acil durum servisleri yetişene kadar gerekli müdahaleleri yapan ekiplerdir. Bunlar; **Söndürme, Kurtarma, İlk Yardım ve Koruma** ekipleridir.
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik'te **koruma ekibi** eksik bırakılmıştır. Halbuki aynı yönetmeliğin 1 inci ve 5 inci maddelerinde, ayrıca 6331 sayılı kanununun 3 üncü, 11 inci ve 30 uncu maddelerinde yer almaktadır. Bu eksiklik giderilmeli, **koruma ekipleri de kurulmalıdır**, Tahliye bir müdahale ekibi değildir, ayrı değerlendirilmelidir.

ACİL DURUM EKİPLERİ İÇİN İSG

Acil durum servislerinin ve ekiplerinin bazı özgün müdahale faaliyetleri 6331 sayılı kanun (89-391-EEC) ve buna dayanılarak çıkarılan genel yönetmeliklerle bazı hususlarda çelişmekte ve bu genel mevzuat yetersiz kalabilmektedir. Bu gibi durumlarda bu mevzuatın hedefleri ışığında çalışanların güvenliği ve sağlığı azami ölçülerde temin edilmelidir. Bunu sağlamak için ilave özel hükümler acil durum servislerinin ve ekiplerinin kendi mevzuatında yer almalı/yeterli hale getirilmelidir.

İSG MEVZUAT VE STANDARDLARIMIZ

İSG mevzuat ve standartlarımız çoğunlukla Avrupa Birliği direktif ve normlarından tercüme ve uyarlama ile alınmıştır. Bunların bir kısmı iyi tercüme edilememiştir. Bir kısmı ise eksik ve yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebilecek durumdadır.

Standartların bir kısmı ise dilimize tercüme edilmemiş, orijinal İngilizce dilinde Türk standardı yapılmıştır.

6331 SAYILI İSG KANUNUNDA KAPSAM

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu [89-391-EEC] sayılı AB Direktifinin karşılığıdır. Bu Kanunun kapsam kısmı;

MADDE 2 – (1) Bu Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

(2) Ancak aşağıda belirtilen faaliyetler ve kişiler hakkında **bu Kanun hükümleri uygulanmaz:**

a) Fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri işyerlerindeki hariç **Türk Silahlı Kuvvetleri, genel kolluk kuvvetleri** ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının faaliyetleri.

b) **Afet ve acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri.**

6331 SAYILI İSG KANUNUNDA KAPSAM

İSG Kanununda itfaiye başta olmak üzere tüm **acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri kapsam dışı** olarak ifade edilmekte, bu durumda itfaiyecinin sağlık ve güvenliğinin istasyonda korunması ama çok daha tehlikeli işlemlerin yapıldığı müdahale faaliyetlerinde korunmaması gibi yanlış anlaşılmalara söz konusu olmaktadır.

Halbuki Borçlar Kanununun 417 nci maddesinde hükme bağlandığı şekilde **istisnasız her hal ve şartta çalışanın sağlığının ve güvenliğinin korunması** gerekmektedir.

6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNU (2011)

MADDE 417- İşveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür.

İşverenin yukarıdaki hükümler dâhil, kanuna ve sözleşmeye aykırı davranışı nedeniyle işçinin ölümü, vücut bütünlüğünün zedelenmesi veya kişilik haklarının ihlaline bağlı zararların tazmini, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabidir.

İSG MEVZUATINDA KAPSAM DIŞILIK

AB mevzuat ve standartlarında bir hususun kapsam dışı olması, çoğu zaman o husus için yetersiz kalacağı ve daha nitelikli olanına başvurulması gerektiği anlamı taşımaktadır.

Bir örnek verecek olursak **99/92/EC** sayılı ATEX 137 Direktifi; bizde **Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik** olarak yürürlükte dir. Bu yönetmeliğin kapsam kısmında **her türlü madencilik kapsam dışı** bırakılmıştır.

İSG MEVZUATINDA KAPSAM DIŞILIK

Halbuki yeraltı grizulu kömür madenciliğinde meydana gelen metan ve kömür tozu patlamaları en tehlikeli ve nitelikli ATEX patlamalarıdır. Hem Dünya genelinde hem de ülkemizde iş güvenliğinin başlangıcı bu sektördeki grizu patlamaları ile olmuştur.

Yeraltı kömür madeninde metan gazı yeterli orana yükseldiğinde birinci tip ATEX, yani grizu patlaması meydana gelmekte, bu patlamanın etkisi ile kalkıp havaya karışan kömür tozları da dördüncü tip ATEX, yani toz patlamaları şeklinde domino etkisi ile yürümektedir.

İSG MEVZUATINDA KAPSAM DIŞILIK

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelikte **madenlerin kapsam dışı olması**, yeraltı kömür madeninde **çalışanların ATEX patlamalarından korunmayacağı anlamına kesinlikle gelmez.**

Aksine Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği (92/104/EEC ve 92/91/EEC) Yönetmeliğine göre çalışanların çok daha nitelikli korunması, çok daha nitelikli exproof ekipman kullanılması gerekmektedir.

İSG MEVZUATINDA KAPSAM DIŞILIK

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik, Maden İşyerlerinde çalışanları patlayıcı ortamların tehlikelerinden korumakta **yetersiz kalacağı** için kapsam dışı bırakılmıştır.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda acil durum birimlerinin müdahale faaliyetlerinin kapsam dışı olması da aynı anlama gelmektedir. 89-391-EEC direktifinin orijinal metnine bakacak olursak;

(89-391-EEC) AB DİREKTİFİNDE KAPSAM

[İSG Kanununun Referans Aldığı Orijinal Metin]

1. **This Directive shall apply to all sectors of activity, both public and private** (industrial, agricultural, commercial, administrative, service, educational, cultural, leisure, etc.).

2. **This Directive shall not be applicable** where characteristics peculiar to certain specific public service activities, such as the **armed forces or the police**, or to certain specific activities in **the civil protection services inevitably conflict with it.**

In that event, the safety and health of workers must be ensured as far as possible in the light of the objectives of this Directive.

(89-391-EEC) AB DİREKTİFİNDE KAPSAM

[İSG Kanununun Referans Aldığı Orijinal Metinden Tercüme]

1. **Bu Direktif hem kamu hem de özel** (endüstriyel, tarımsal, ticari, idari, hizmet, eğitimsel, kültürel, boş zaman faaliyeti, vs.) **tüm faaliyet sektörlerine uygulanacaktır.**

2. **Silahlı kuvvetler veya polis** gibi kamu hizmeti servislerinin belli özel (özgü) faaliyetlerinin **veya sivil koruma hizmetlerindeki belli özel (özgü) faaliyetlerin kaçınılmaz şekilde kendisiyle (Direktifle) ihtilafa düşeceği yerlerde bu Direktif uygulanabilir olmayacaktır.**

Bu koşulda, bu Direktifin hedefleri ışığında çalışanların güvenliği ve sağlığı azami ölçülerde garanti altına alınmalıdır. (temin edilmelidir.)

6331'İN KAPSAM KISMI REVİZE EDİLMELİ

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun kapsam kısmı revize edilerek referans alınan 89-391-EEC sayılı AB Direktifinde olduğu gibi izahat yapılmalıdır. Böylece acil durum görevlilerinin sağlığının ve güvenliğinin müdahale faaliyetlerinde dikkate alınmayacağı gibi yanlış anlaşılmaların önüne geçilmelidir.

Genel iş sağlığı ve güvenliği mevzuat ve standartlarının yetersiz kalıp cevap veremeyeceği acil durum birimlerinin kendilerine özgü bazı faaliyetleri için ise; Bu birimlerin kendi mevzuat ve standartlarında gerekli ilave hükümler bulunmalı/yeterli hale getirilmeli/geliştirilmelidir.

ACIL DURUM BİRİMLERİNİN MEVZUATI

Ülkemizde acil durum birimlerinin kendi mevzuatında ve ilgili standartlarda iş sağlığı ve güvenliği ile alakalı bazı hükümler bulunmaktadır.

Gelişmiş ülkelerin mevzuat ve standartları da dikkate alınarak acil durum birimlerinin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili düzenlemeler daha yeterli hale getirilmeli, bilimsel araştırma ve değerlendirme sonuçlarına göre de sürekli geliştirilmelidir.

Ayrıca Türk Silahlı Kuvvetleri ve genel kolluk kuvvetlerinin kendi mevzuatlarında da iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili geniş çaplı düzenlemeler bulunmaktadır.

ACIL DURUM BİRİMLERİNİN MEVZUATI

Gelişmiş ülkelerde acil durum servislerinin ve silahlı kuvvetlerin kendi özel mevzuatlarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çok daha nitelikli ve özel hükümlerin olduğu bilinmektedir.

Bir örnek olarak ABD askeri mevzuatında 161 sayfa AR 385-10 **The Army Safety Program** ve 930 sayfa EM 385-1-1:2014 **Department of The Army Safety and Health Requirements** başta olmak üzere birçok düzenleme bulunmaktadır.

İstisnasız hiçbir çalışanın iş sağlığı ve güvenliği ihmal edilemez. Acil durum servislerinin çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği çok daha nitelikli olarak korunmak zorundadır.

İSG İÇİN İKİ AŞAMA

Çok tehlikeli mesleklerde çalışacaklar için iş sağlığı ve güvenliğinin iki aşaması vardır. Birincisi mesleki yeterlidir. İkincisi o meslekteki tehlikeli faaliyetler için iş sağlığı ve güvenliğinin gerekliliklerini yerine getirmektir.

Acil durum servisleri ve acil durum ekipleri çalışanlarının öncelikle mesleki yeterlilikleri sağlanmalı, genel faaliyetlerinde iş sağlığı ve güvenliği için genel gereklerin yanı sıra müdahale faaliyetleri için de dinamik risk değerlendirmesi yapılarak, sağlık ve güvenlikleri mümkün olduğunca temin edilmelidir.

MÜDAHALE FAALİYETLERİNDE İSG

Acil durum birimlerinin hizmetlerinde en riskli faaliyetler olaylara müdahale esnasında yapılmaktadır.

Müdahale faaliyetleri içinde en riskli olanı ise tehlikeli madde olaylarına müdahale faaliyetleridir.

Riskler ne kadar büyük ve öncelikli ise koruma da aynı öncelikte ve titizlikte yapılmalıdır.

Riski yüksek çalışmalarını yapanlar öncelikle ve daha yüksek güvenlikle korunmalıdırlar.

BAZI ÖRNEK MESLEKİ YETERLİLİK STANDARDLARI

NFPA 1001 İtfaiyeci Mesleki Yeterlilikleri için Standard

NFPA 1006 Teknik Kurtarıcı Mesleki Yeterlilikleri için Standard

NFPA 472 Tehlikeli Maddeler ve Kitle İmha Silahları Olaylarına Müdahale Edeceklerin Mesleki Yeterlilikleri için Standard

NFPA 473 Tehlikeli Maddeler ve Kitle İmha Silahları Olaylarına Müdahale Edecek Ambulans (EMS) Hizmetleri Personelinin Mesleki Yeterlilikleri için Standard

İTFAİYE FAALİYETLERİNDE İSG

İtfaiyenin acil durum olaylarına müdahale faaliyetlerinin yanı sıra; eğitim ve bakım gibi diğer faaliyetleri de bulunmaktadır. İtfaiyecilerin müdahale haricindeki faaliyetleri için 6331 sayılı İSG kanunu ve bağlı mevzuat yeterli olmakta, müdahale faaliyetleri için ise buna ilaveten daha koruyucu mevzuata ihtiyaç duyulmaktadır. İtfaiye çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili nitelikli koruyucu mevzuat itfaiye mevzuatı içine entegre edilmelidir.

İTFAİYE FAALİYETLERİNDE İSG

Gelişmiş ülkelerde itfaiye teşkilatının iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili başlı başına mevzuat ve standartlar vardır.

NFPA 1500 İtfaiye Teşkilatı İş Güvenliği ve Sağlığı Programı Standardı ile,

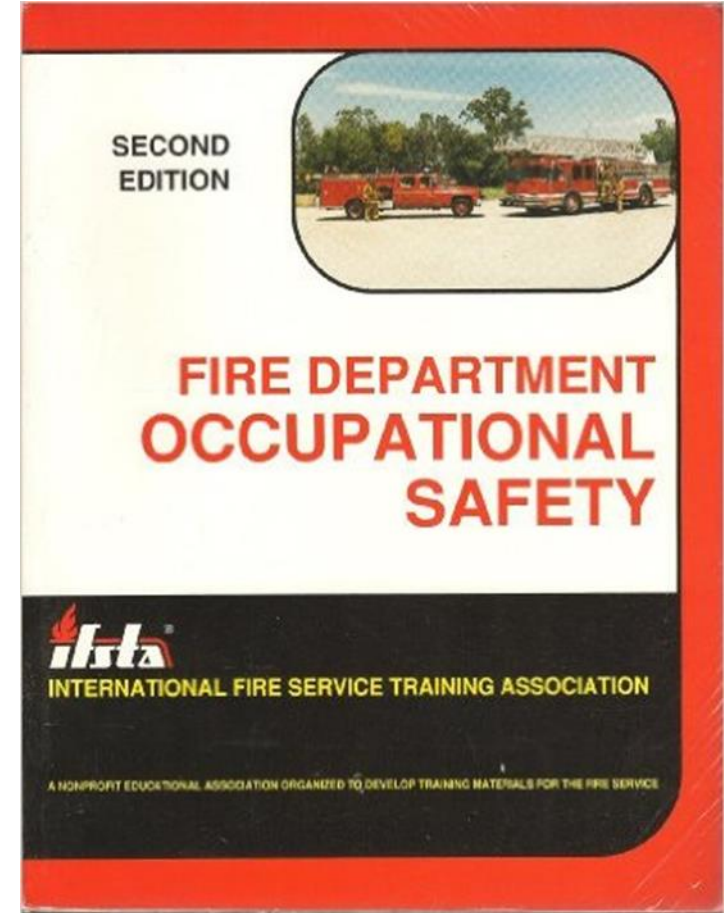
BS 8469 İtfaiyeciler İçin Kişisel Koruyucu Donanım Standardı birer örnektir.

İTFAYİYE FAALİYETLERİNDE İSG

NFPA 1500
İtfaiye
Teşkilatı İş
Güvenliği ve
Sağlığı
Programı
Standardı

İtfaiye
Teşkilatı İş
Güvenliği
Kitabı
IFSTA

İTFAİYE FAALİYETLERİNDE İSG

Bu standardın ve kitabın bölümlerine bakıldığında;

- İtfaiyecinin Fiziksel ve Psikolojik Riskleri
- İtfaiyeci Eğitimlerinde Güvenlik
- İtfaiye İstasyonunda Güvenlik
- Ekipman Kullanımı ve Bakımında Güvenlik
- **Kişisel Koruyucu Donanımlar**
- **Olaya Gidiş Yolunda ve Müdahalede Güvenlik**
- **Olay Yerinde İtfaiyeci Güvenliği**
- **Olay Yerinde Özel Tehlikeler**
- **Tehlikeli Madde Olaylarına Müdahalede Güvenlik** örnek olmak üzere tüm itfaiye faaliyetlerini kapsadığı görülmektedir.

İTFAİYECİ ÖLÜMLERİ (İŞ KAZASI İLE) ABD: 1997-2004 (USFA 2005)

	Eğitim Esnasında Ölümler	Toplam İtfaiyeci Ölümleri
2004	13	107
2003	12	111
2002	11	100
2001	14	106 <i>(Plus 343 on 9/11)</i>
2000	13	103
1999	3	112
1998	12	91
1997	5	94

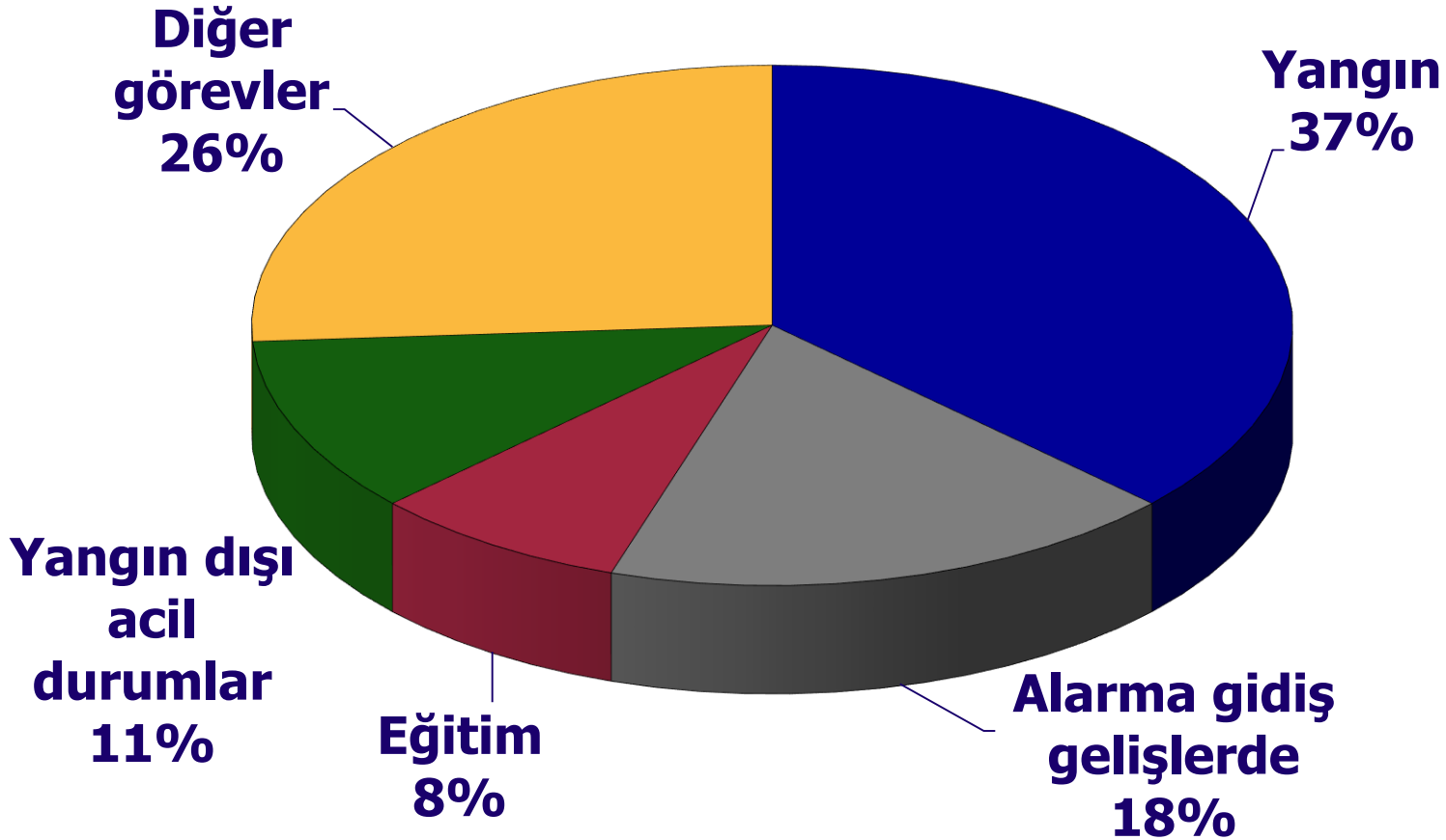
KAYNAK: HEALTH AND SAFETY GUIDELINES FOR FIREFIGHTER TRAINING - UNIVERSITY OF MARYLAND

İTFAİYE FAALİYETLERİNDE ÖLÜMLER

Maryland Üniversitesinin bu araştırması; ABD’de her yıl yaklaşık 100 itfaiyecinin iş kazası nedeni ile hayatını kaybettiğini, bunun yaklaşık % 10’unun ise itfaiyeci eğitimleri esnasında meydana geldiğini göstermektedir.

İtfaiyecilerin iş sağlığı ve güvenliği hususundaki tehlikeler dikkate alındığında, riskler öncelik sırasına koyulduğunda öncelikle müdahale faaliyetlerindeki riskler elimine edilmelidir.

FAALİYETE GÖRE İTFAİYECİ ÖLÜMLERİ [USFA 2008]

İTFAYECİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

1. İtfaiyeciler öncelikle fiziksel ve sağlık açısından bu mesleğe elverişli şartlara sahip olarak seçilmelidir.
2. Mesleğe başlamadan önce mesleki yeterliliği sağlayacak İtfaiyeci Temel Eğitimi başarıyla tamamlamalıdır.
3. Örnek olarak İtfaiyeci Solunum Cihazı (SCBA) kullanabilme yeterliliğini sağlayan eğitimi başarıyla tamamlamalı ve bu eğitim üç yılda bir tekrarlanmalıdır.

İTFAİYECİ SOLUNUM CİHAZI

Yangın yerinde itfaiyecinin solunumunu koruyacak itfaiyeci kendi kendine yeten solunum cihazı öncelikli ve olmazsa olmaz kişisel koruyucu ekipmandır. **Solunum cihazı kuşanılmadan yangın yerine müdahale yapılamaz.**

İtfaiyeci temel eğitiminde öncelikle İtfaiyeci Solunum Cihazı (SCBA) kullanabilme yeterliliğini sağlayan eğitim başarıyla tamamlanmalı ve bu eğitim üç yılda bir tekrarlanmalıdır.

İTFAİYECİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

4. Buna ilaveten yapacağı spesifik tehlikeli iş ve kullanacağı spesifik tehlikeli ekipman ve araç için yeterli eğitimi başarıyla tamamlamalıdır.
5. Örnek olarak tehlikeli madde olaylarına müdahale edeceklerin mesleki yeterlilikleri kazandırılmalıdır.

İTFAİYECİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

6. İtfaiyecilerin tüm faaliyetleri için risk değerlendirmeleri yapılarak, çalışanların güvenliği ve sağlığı azami ölçülerde temin edilmelidir.
7. Olaya müdahale faaliyetleri için yapılacak risk değerlendirmesi dinamik risk değerlendirmesi olmalıdır.

İTFAİYECİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

8. İtfaiyecilere gerekli kişisel koruyucu donanımlar temin edilmeli, itfaiyeciler de bunları kuşanmadan faaliyet yapmamalıdır.
9. Örnek olarak tehlikeli madde olaylarına müdahale edeceklerin buna uygun kişisel koruyucu donanımları temin edilmeli ve kullanılmalıdır.

İTFAİYECİLERİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

11. İtfaiyecilere temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri verilmelidir.
12. İlave olarak yapılacak her spesifik tehlikeli iş ve kullanılacak spesifik tehlikeli ekipman ve araç için gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri verilmelidir.

İTFAİYENİN TÜM FAALİYETLERİNDE İSG

İtfaiyecilerin sırayla çok tehlikeli olay yerlerinde müdahale yaparken, olaya giderken, eğitim ve bakım esnasında ve diğer faaliyetlerindeki tehlikeleri dikkate alınarak ve dinamik risk değerlendirmesine tabi tutularak sağlık ve güvenlikleri mümkün olduğunca temin edilmelidir.

Tüm bu tedbirler alınmasına rağmen ve alındıktan sonra yaşanabilecek kazalar mesleğin doğasından olarak kabul edilebilir. Aksi halde işverenler sorumlu olacaklardır.

İTFAİYENİN TÜM FAALİYETLERİNDE İSG

İtfaiyecilerin tüm faaliyetlerinde iş güvenliği ve sağlığını tarif eden NFPA 1500 İtfaiye Teşkilatı İş Güvenliği ve Sağlık Programı Standardı ve bu standarda göre yapılması gerekenleri ve alınması gereken önlemleri izah eden IFSTA İtfaiye Teşkilatı İş Güvenliği Kitabı itfaiyecilerin iş sağlığı ve güvenliği için gerekli tüm bilgileri içermektedir. Bu konuda çalışacaklara faydalı olacak NFPA 1500 için 400 den fazla madde içeren bir check-list çalışması da bulunmaktadır.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Özellikle yangın yerindeki tehlikeler ve bu tehlikelere karşı güvenli müdahale teknikleri önem kazanmaktadır. Bu konuda 1988-89 yıllarında İBİTEM'in ilk eğitmenlerini yetiştiren Berlin İtfaiye Eğitmeni Dr. Kimya Müh. Lutz Strauss Hocanın üç adet kitap çapında ders notundan birisi bu konudur.

İtfaiyecilerin iş sağlığı ve güvenliğinin öncelikli kısmı yangın yerindeki tehlikelere karşı alınacak koruyucu tedbirlerdir. Yangın yerinde itfaiyecileri tehdit eden çok çeşitli ve büyük tehlikeler oluşur.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Yangın normalde bile çok hızlı gelişir. Ayrıca ani gelişme yapan faktörler de bilinmeli ve gerektiğinde geri çıkış manevraları yapmaya hazır olunmalıdır.

Yangın yerinde insanın dayanabileceğinin çok üstünde sıcaklık oluşmaktadır. Müdahale edenlerin yanmaması için gerekli koruyucu donanım kullanılmalıdır.

Müdahalecinin solunumu özellikle kızgın havadan korunmalıdır.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Yangının sirayetini etkileyen; kolay yanıcılar, hava büyüklüğü ve rüzgar faktörü, iletimle, taşınım ve ışınım ile ısı aktarımı konuları iyi bilinmeli, yangının sirayeti ile müdahalecilerin etrafını sarma riski dinamik olarak değerlendirilmelidir.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Yangının safhalarında müdahaleciler için ayrı ayrı tehlikeler oluşmaktadır. Başlangıç safhasındaki alev dili (flame-over) ve yangın türbülansı (roll-over) tehlikelerine karşı zemine yakın, dizler yerde ilerleyerek, denge safhasında ani tam tutuşma (flash-over) tehlikesine karşı kaçış yolunun ıslatılması, sıcak tütme safhasında geri tepme patlaması (backdraft) tehlikesine karşı çatıdan ventilasyon veya kontrollü patlatma teknikleri ile güvenli müdahale yapılmalıdır.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Yangında üreyen boğucu, tahriş edici ve toksik gazlara, ayrıca duman içindeki 2,5 mikrondan küçük partiküllere karşı öncelikle solunum korunmalı, **yangın yerinde itfaiyeci solunum cihazı mutlaka kullanılmalıdır.**

Yangına müdahale esnasında meydana gelebilecek başta backdraft patlaması ve yanıcı sıvı buharlarının patlamaları olmak üzere her türlü Atex patlamaları, basınçlı kapların fiziksel patlamaları ve varsa patlayıcı maddelerin tehlikeleri dinamik risk değerlendirmesi ile dikkate alınmalı ve maksimum korunma sağlanmalıdır.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Patlamanın tesiri ile, kolon ve kirişlerin yanması ile, yüksek sıcaklıkla demirin yumuşaması ile, yüksek sıcaklıkla betonun ayrışması ve tozlaşması ile, yüksek sıcaklıkla tuğlaların ve taşların çatlaması ile, yüksek sıcaklıkla oda hacminin genişmesi ve gerilme ile ve sıkılan suyun ağırlığı ile **oluşabilecek çökme tehlikeleri dinamik risk değerlendirmesi ile dikkate alınmalı**, içerideki itfaiyecilerin geri çıkış manevrası gecikmeden yapılabilmelidir.

YANGIN YERİNDEKİ TEHLİKELER VE İSG

Yangın yerindeki elektriğin kesilememesi durumunda müdahale mesafesi korunmalı, yalıtkan eldiven ve diğer koruyucu önlemlerle müdahale edilmelidir.

Yangın yerindeki **tehlikli maddeler** dikkate alınmalı, su ile reaksiyona giren maddeler, zehirli maddeler, radyoaktif maddeler, tahriş edici sıvı ve katılar ayrıca değerlendirilmelidir. **Gerektiğinde kimyasal koruyucu elbiseler** ve diğer koruyucu donanımlar kuşanılmalıdır.

YANGIN YERİ DİNAMİK RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Her ne kadar yangın tipleri kategorize edilmiş olsa da her yangın diğerlerinden farklıdır.

Olayı yöneteceklerin bilgi ve tecrübeleri ile karşılaşılan yangına müdahale teknikleri değerlendirilirken, yangın yerindeki olası ve gelişebilen tehlikeler de dikkate alınarak dinamik risk değerlendirmesi yapılmalı ve kabul edilebilir güvenli çalışma koşulları oluşturulmalıdır.

ŞOFÖRLÜK İÇİN PSİKOTEKNİK TEST VE EĞİTİM

İtfaiye araçlarının çoğu yüksek metrajlı, ağır tonajlı ve teknolojik donanımlı araçlardır. Bu araçları kullanacakların öncelikle psikoteknik eğitimleri ve testleri periyodik yapılmalıdır.

Bu araçların her birini sürmek ve bu araçla fonksiyonel faaliyet yapabilmek için yeterlilik eğitimleri başarıyla tamamlanmalıdır.

Personel, araç ve kazazede açısından olası riskler değerlendirilmelidir.

NEME DOYMUŞ SICAK MEKANDA SAĞLIK RİSKİ

Yangına müdahale esnasında dahili çalışmalarda yüksek sıcaklık ve yüksek bağıl nem sebebi ile itfaiyeci vücut soğuma sistemleri akamete uğramaktadır. Bu gibi durumlarda dahili müdahale süresince vücut sıcaklığı yükselmiş olarak çalışılmakta, sonuç olarak ölümler veya kronik etki ile meslek hastalıkları ortaya çıkmaktadır.

NEME DOYMUŞ SICAK MEKANDA SAĞLIK RİSKİ

İç hacimdeki su buharının ventilasyonla dışarı atılması itfaiyeci güvenliği açısından tüm zehirli gazlardan ve dumandan daha öncelikli olmalıdır. İçeriye kuru hava beslenmesi hem yangının soğutulabilmesi ve hem de itfaiyeci soğutma sisteminin aksamaması için çok büyük önem arz etmektedir.

NEME DOYMUŞ SICAK MEKANDA SAĞLIK RİSKİ

HİSSEDİLEN SICAKLIKLAR		BAĞIL NEM (%)												
		40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100
S I C A K L I K (C°)	27	27	27	27	27	28	28	28	29	29	29	30	30	31
	28	28	28	28	29	29	29	30	31	32	32	33	34	35
	29	29	29	29	30	31	32	32	33	34	36	37	38	39
	30	30	31	31	32	33	34	35	36	38	39	41	42	44
	31	31	32	33	34	35	37	38	39	41	43	45	47	49
	32	33	33	35	36	38	39	41	43	45	47	50	53	56
	33	34	36	37	38	41	42	44	47	49	52	55	58	
	34	36	38	39	41	43	46	48	51	54	57			
	36	38	40	42	44	47	49	52	56					
	37	41	43	45	47	51	53	57						
	38	43	46	48	51	54								
	39	46	48	51	54									
	40	48	51	55										
	41	51	54											
42	54													
43	58													

Dikkat	Aşırı Dikkat	Tehlikeli	Aşırı Tehlikeli
--------	--------------	-----------	-----------------

SONUÇLAR

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun kapsam kısmı revize edilerek referans alınan 89-391-EEC sayılı AB Direktifinde olduğu gibi izahat yapılmalıdır. Böylece; **acil durum görevlilerinin sağlığının ve güvenliğinin müdahale faaliyetlerinde dikkate alınmayacağı şeklinde oluşan yanlış anlaşılmaların önüne geçilmelidir.**
- Genel iş sağlığı ve güvenliği mevzuat ve standartlarının yetersiz kalıp cevap veremeyeceği acil durum birimlerinin kendilerine özgü bazı faaliyetleri için ise; Bu birimlerin kendi mevzuat ve standartlarında gerekli ilave hükümler bulunmalı/yeterli hale getirilmeli/geliştirilmelidir.

SONUÇLAR

- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik'te **koruma ekibi** eksik bırakılmıştır. Halbuki aynı yönetmeliğin 1 inci ve 5 inci maddelerinde, ayrıca 6331 sayılı kanununun 3 üncü, 11 inci ve 30 uncu maddelerinde yer almaktadır. Bu yönetmelikte revizyon yapılmalı, bu eksiklik giderilmeli, **koruma ekipleri de kurulmalıdır**,
- Bu yönetmelikte tahliye, kurtarma ile aynı kefeye koyulmuştur. Tahliye bir müdahale ekibi değildir, ayrıca ve başlı başına değerlendirilmelidir.

SONUÇLAR

- İtfaiyecilerin sırayla çok tehlikeli olay yerlerinde müdahale yaparken, olaya giderken, eğitim ve bakım esnasında ve diğer faaliyetlerindeki tehlikeleri dikkate alınarak ve dinamik risk değerlendirmesine tabi tutularak sağlık ve güvenlikleri mümkün olabildiğince temin edilmelidir.

SONUÇLAR

- Acil durum birimlerinin müdahale faaliyetlerinden başlanılarak, diğer faaliyetlerindeki ve çalışma ortamlarındaki tüm tehlikeler ve sağlığı bozucu risk etmenleri dikkate alınmalı, risk öncelik sıralaması yapılmalı, alınacak önlemlerle maksimum korunma sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- ❖ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- ❖ 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- ❖ 89-391-EEC Council Directive of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work
- ❖ 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu
- ❖ 13/07/2013 tarihli ve 28706 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Tehlikeli ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik
- ❖ 18/06/2013 tarihli ve 28681 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
- ❖ 30/04/2013 tarihli ve 28633 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik (99/92/EC)
- ❖ 19/09/2013 tarihli ve 28770 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği (92/104/EEC ve 92/91/EEC)
- ❖ NFPA 1001 İtfaiyeci Mesleki Yeterlilikleri İçin Standard
- ❖ NFPA 1006 Teknik Kurtarıcı Mesleki Yeterlilikleri İçin Standard

KAYNAKLAR

- ❖ NFPA 472 Tehlikeli Maddeler ve Kitle İmha Silahları Olaylarına Müdahale Edeceklerin Mesleki Yeterlilikleri İçin Standard
- ❖ NFPA 473 Tehlikeli Maddeler ve Kitle İmha Silahları Olaylarına Müdahale Edecek Ambulans (EMS) Hizmetleri Personelinin Mesleki Yeterlilikleri İçin Standard
- ❖ NFPA 1500 (Standard on Fire Department Occupational Safety and Health Program) İtfaiye Teşkilatı İş Güvenliği ve Sağlığı Programı Standardı
- ❖ BS 8469 İtfaiyeciler İçin Kişisel Koruyucu Donanım Standardı
- ❖ IFSTA Fire Department Occupational Safety, Second Edition, Oklahoma State University, USA, 1997
- ❖ İnce, A. “Yangın Yerindeki Tehlikeler” Makale, İtfaiye 110 Dergisi Yıl: 4 Sayı:16 1998
- ❖ İnce, A. “İtfaiye Teşkilatlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Mesleki Eğitimler” Poster Bildiri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Türkiye Belediyeler Birliği, "Yerel Yönetimlerde İş Sağlığı ve Güvenliği" Sempozyumu, 09 Mayıs 2015, İstanbul

KAYNAKLAR

- ❖ İnce, A. “İtfaiye Çalışanlarının İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmalarında Pratik Bilgiler” Seminer, 14-17 Nisan 2016, Türkiye Belediyeler Birliği Belediye Akademisi, Yerel Yönetimlerde Uygulanacak İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatına Uygun Eğitim Modüllerinin Oluşturulması Kahramanmaraş Çalıştayı
- ❖ <http://www.abdurrahmanince.net/yyt.pdf> erişim tarihi: 03/04/2016
- ❖ http://www.abdurrahmanince.net/?islem=tehlikeli_maddeler erişim tarihi: 03/04/2016
- ❖ <https://www.usfa.fema.gov/> erişim tarihi: 18/03/2016
- ❖ <http://ulfirefightersafety.com/> erişim tarihi: 18/03/2016
- ❖ <https://www.mfri.org/fireresearch/hsg/healthandsafetyguidelines.pdf> erişim tarihi: 18/03/2016

İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

ACİL DURUM SERVİSLERİNİN VE ACİL DURUM EKİPLERİNİN MÜDAHALE FAALİYETLERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Abdurrahman İNCE
Kimya Müh. İSG MSc.
A Sınıfı İş Güvenliği Uzmanı
İBİTEM Eski Amiri